

Főpásztor szózata híveihez

(VFL I.1.2. 24. kötet 1944. VI. 32–33. 1477/1944.)

Krisztusban Híveim!

Mikor az első kereszteshad nagy fáradoalmak és küzdelmek után megérkezett a Szentföldre és Jeruzsálembe, azon porosan, izzadtan, elcsigázva, könnyezve, imádkozva térden kúszta meg Jeruzsálemben azt az útszakaszt, amely Pilátus házától a Kálvária ormáig vezetett. A keresztény katonák a zarándokká váltak és a kardforgatók elmélyedő, meghatott hívőkké. Ez a Szentföld megújította a föld színét, újabb meg újabb szentföldeket alakítva ki.

Amikor XII. Pius pápa Őszentsége a nagymúltú, kilenc és fél százados veszprémi egyházmegye püspökévé legkegyesebben kinevezett tisztelettel és meghatottsággal suhant át a lelkem a Veszprém, Somogy vármegyéket és Zala vármegye nagyobb felét jelentő ősi egyházmegye 275 plébániája, városok, falvak, puszták területén, kb. 800.00 katolikus hívő életmezején, a Bakonytól le az aranyat vivő Dráváig, az Almástól a Zaláig és Válickáig. Meghatott zarándokká váltam ezen az ősi tájon, ahol Szent István, Boldog Gizella, Szent Imre, Szent László és Szent Margit lábnyomát látom és járom. Virágos kert vala híres Pannonia... Ha valaha és valahol szépnek, szentnek és igézetesnek mutatkozik a magyar múlt, hát itt, ezen a területen az volt az Árpádok korában. Szent István király alapvető kemény határozottsága, alamizsnás szívjósága és atyasága, Boldog Gizella gyermeknevelése és templomöltöztetése, lilimos Szent Imre herceg örök fogadalma, Szent Margit királyleány nemzetéért vezeklő imája, élete, Szent László király kemény lovagiassága: mind-mind Pannonia virága. Ott virul mindegyik templomok, kolostorok és gyümölcsöző, természet- és törvényhű családok ölén. Nagy volt hajdan a magyar erényekben és daliás értékekben.

Ezek az értékek Pannonia szívéhez, központjához, Veszprém városához fűződnek. Ez volt – mint Desericius írja – Isten Egyházának díszé, a Pannoniában kivirágzott hitnek tüköre, a jámborságnak és buzgóságnak szentélye. Itt sóhajtottak szent férfiak és nők, delelőn állók és üde sarjadékok Mária szépsége és az erények virágai után. Veszprémből kisugároznak mind a négy égtáj felé az Árpádház szentjeinek erényei. Így alakította ki a szentek városa az egész egyházmegyében a magyar szent földet, el a határokig a szentek országát, amelyben virult

imádság és ima, alázatosság és erő, szűzi tisztaság és termékeny családi élet. Ebből jutott elegendő erő a harcok mezejére és szorgos békés munkára, új fészekrakásra, oltárhoz, kolostorok ölébe.

Ez van benne főpásztori címerembe. Árpádházi Szent Margit liliomos, misekönyves alakja azért foglal helyet a címerben, mivel Szent Margit szenttéavatása idején kerültem kapcsolatba egyházmegyémme; másrészt alakja felidézi az összes magyar szenteket és Veszprém szent múltját is, a szent Pannoniát, a Pannonia sacrát.

Ez a lelki virulás nem egyesek jellemzője. Ha voltak is ekkortáj is emberi gyarlóságok – az eredeti bűn következtében voltak, vannak és mindig lesznek –, a nemzet nagyobb részében a szentség iskoláját járta. A „szent” fogalom az Szentírás eligazító nyelvhasználata szerint annyit jelent és jelent ma is: istenfélő, igaz, más szóval hite, törvénye szerint élő katolikus ember.

Annyira szentet jelentett ekkoriban a magyar, hogy az akkori törvényekből kitetszően és megállapíthatóan, más népeket felülhaladó mérvben éltek eleink Krisztus által, Krisztussal és Krisztusban. Benne élt és mozgott a magyar lélek. Szent László törvénye mutatja, hogy pl. a testi önsanyargatás szellemét, hasznát annyira megértette népünk. Az itt élő olaszok, akik mögött többszázados kereszténység állott, könnyedén vették a húseledeltől megtartóztatást, ezzel szemben a katolikus hitben még újoncnak mondható magyarság már Húshagyó hétfőjén és keddjén sem ette mag a húst. Gyönyörű bűnbánati szellem, megindító készüllet az Úr Jézus keserves kínszenvedésének átélésére! Könyves Kálmán királyunk idejében buzgón ülték meg őseink az ünnepeket és ha valaki vétett volna ellenük, még a szabadok is természetesnek találták érte a háromnapos vezeklést. A hitéletileg már – különböző okokból – lanyguló Hollós Mátyás korszakban semmiféle vásár nincs Mária-ünnepeken. A magyar szentek általános jellemző vonása, a Nagyasszony tisztelete oly hatalmas erő volt a magyar nép lelkében, hogy – bár XVI. században a nemzet kb. négyötöde elhagyta az ősi, belégyökerezett vallást, – a XVII–XVIII. században, amikor a régi hit újból lélegzethez jut, hatalmas tüzzel-lánggal csap fel a Mária-tisztelet a magyar előkelők és egyszerűek lelkéből.

Oly hatalmas kisugárzása volt ennek a szent magyar világnak, hogy IV. Béla király szent családja négy szent gyermekén (köztük Szent Margiton) át négy országba viszi szét a magyar középkor vallásosságának ragyogó bizonyosságát.

És ma? Családi életünk, régi erősségünk kötelékében, gyümölcsieiben bűnösen megtépázva. Kevés a katonánk és papunk – földi és örök hazánk, lelkünk, üdvösségünk kimondhatatlan

kárára. Az istenalkotta természetbe belenyúlás és vigyázos súlyos bűn, nem a hitnek, hanem a hitetlenségnek jelentkezése; nem a magyar ősök követése, hanem a mai divathajszolók majmolása. A hitbuzgalom, erkölcsi erő, Veszprém szentjeinek erényvilága egyéni és családi életünkben nem egy helyen pusztulóban van.

Új világért ma sok vér folyik, sok szó esik. Mi tudjuk a kinyilatkoztatásból, de a történelem tapasztalatából is, hogy nincs más név, amelyben üdvösségünket lelhetnők, mint a mi Urunk Jézus Krisztus drága neve (Ap. csel. 4, 12.). Senki más biztos alapot nem vethet, mint a mi Urunk Jézus Krisztus (Kor. I. 3–11.). Hitben, erkölcsben kell megújulnunk a veszprémi egyházmegye szentjeinek példáját követve. Csak a bűntől rettegünk, a szentségtől nem szabad félnünk. Nemzeti érdek, hogy mi magyarok szentek legyünk. Ezt tesz bennünket az apostoli hivatás birtokosaivá. Boldog leszek, ha ebben magyar szentjeink közbenjárására Istenünk keze megsegít és a régi magyar erények – mesékre-térés (Tim. II. 4, 4.) helyett – újból visszatérnek és az egyedül kipróbált egyedül jónak bizonyult alapon, nehéz időkben egyéni, családi és nemzeti újjászületés következik el Egyház és Haza kimondhatatlan javára, lelkünk örök boldogságára. Ámen.